

1. Olvasd el figyelmesen a mondát és a szómagyarázatot!

SZENT LÁSZLÓ PÉNZE – Erdélyi népmonda nyomán –

Egyszer a kunok nagy sereggel megrohanták Kolozsvár falait, és már erősen szorongatták a várost. Amikor Szent László király ezt meghallotta, tüstént hadat kiáltott, és erős sereggel megtámadta a kunokat. Hullott a pogány, mint a fű a kaszás előtt, s aki tudott, lóhalálában menekült a magyarok elől. A magyarok pedig vágták, kegyetlenül aprították a menekülőket. Ekkor a kunok vezére hirtelen kibontotta az izákját, ki a tarisznyáját is, s mintha magot vetne, a sok aranyat az üldöző magyarok elé borította. Erről példát vettek a többi kunok is, csak úgy szórták az aranyat, hogy a magyarokat megállítsák, és életüket megtartsák. Jól számított a kun vezér!

Amikor a magyarok a sok kincset meglátták, egymás után leugráltak a lóról, és kapkodták fel az aranyat. Megfeledkeztek a dicsőségről, meg a kunok üldözéséről, csak a kincsre gondoltak. László király egy ideig biztatta a vitézeket, hogy folytassák az üldözést, de hiába, mert a kincsvágy még a királyi szónál is hatalmasabb volt. Ekkor a szent király Istenhez fordult segítségért: – Uram, te segíts meg, éretted harcoltam!

És íme, csoda történt: Isten a sok aranyat, amit a kunok a földre szórtak, mind kövé változtatta! Azon a vidéken sokáig mutogatták az aranyból lett köveket, amiket a nép Szent László pénzének nevezett.

Szómagyarázat:

- **kunok:** A Magyarországon kunok néven ismert nép egy török nyelvű népekből (pl. kipcakok, ujgurok) álló törzsszövetség volt, amelyik a 11. században jött létre és sokáig nyugtalanította támadásaival a szomszédos orosz, magyar, lengyel és délszláv területeket. Ezt a törzsszövetséget a 13. században a mongolok verték szét. A kunok egy része ezután Magyarországon telepedett le és beolvadt a magyarságba. Emléküket őrzi sok településnevünk, pl: Kiskunfélegyháza, Kunpeszér stb.
- **Szent László pénze:** mára kihalt eukarióta egysejtűek megkövesedett maradványai. Ezek az egysejtűek az amőbák rokonai, és két dologról híresek:
 - a) egysejtű létükre méretük gigászi: általában 0,5–3 cm, de találtak már 10 cm átmérőjű példányt is,
 - b) sejtjük köré meszes házat növesztettek, ezért héjas amőbáknak is hívják őket.A 40-50 millió évvel ezelőtti meleg tengereket hatalmas mennyiségben népesítették be. Elpusztult és kőzeté vált maradványaikkal ma hegységeinkben (pl. a Bakonyban, a Budai-hegységben, a Vértesben) találkozhatunk.

2. Oldd meg a feladatokat!

a) Melyik erdélyi város a monda helyszíne?

b) Kikre vonatkoznak a szavak, szószerkezetek? A magyarokra? A kunokra? Jelöld a megfelelő kezdőbetűvel (m, k) a szavak után!

pogányok: _____

megtámadták Kolozsvárt: _____

keresztények: _____

menekülésre fogták a dolgot: _____

c) Hogyan mondanád másképpen? Válaszd ki a legördülő menüből a jó megoldást!

iszák: lóhalálában: jól számított a kun vezér:

d) Hogyan olvashatod a kifejezéseket a szövegben? Keresd ki és írd le!

szorosan körülvették a várost: _____

rögtön hadba hívta katonáit: _____

kapzsik voltak és nem fogadtak szót a királynak: _____

szokatlanul hatalmasra nőttek: _____

e) Számozással állítsd időrendbe az eseményeket!

	Szent László király Istenhez fohászkodott.
	A kunok vezére szórni kezdte az aranyakat.
	Isten csodát tett.
	A magyarok megtámadták a Kolozsvárt fenyegető kunokat.
	A magyarok megfélelkeztek a harcról.

f) Igaz vagy hamis? Jelöld I vagy H betűvel!

Szent László pénze valójában egy kihalt egysejtű.	
A héjas amőbák édesvízi egysejtűek voltak.	
A Bakony, a Vértes és a Budai-hegység mészkőhegységek.	
Az egysejtűek csak mikrométeresek lehetnek.	

g) Rövid válasz

Mire emlékszel földrajzból? Milyen folyamattal kerültek a mészvázaz egysejtűek a tengerekből hegységeinkbe?

Vegyünk egy átlagos méretű héjas amőbát, ami 3 cm-es. Egy ma élő óriás amőba 300 μm . Hányszorosa a kihalt amőba átmérője a ma élőének?

Először váltsd át a mértékegységeket: kihalt héjas amőba: 3 cm = _____ mm = _____ μm .

Azaz a ma élő amőbánál _____-szor nagyobb.

Nyomd meg a [Finish!!](#) gombot, majd válaszd a [Check my answers](#) opciót! A pontszámod add az eddig gyűjtött életereő-pontjaidhoz!